

TISZTÁS

*„Az erdélyi magyar lélek soha nem bízza el magát,
ezért soha nem csügged és ezen az úton győzni fog.”
Bethlen István, 1934*

A tartalomból:

Debreceni Székely Társaság	2
Árva Bethlen Kata	3
A székelyek akaratából	6
Virrantó	7
Szülőföld	8
Selmecen	10
Egyesülés	11

Moraru Norbert-Petrică: Téli verőfény

György Attila: Egyesülés

Közeledik a nagy dátum. Senki nem tudja, miért, és senki nem tudja, miért dátum, de a románság ünnepli, hogy közel száz éve „egyesült” az ország, december elsején, valami nemzetgyűlésen.

Tisztelem az előtt az 1228 ember előtt, akik Gyulafehérváron: ismétlem: Gyulafehérváron, az ősi "román" városban kimondták: egyesülnek Romániával. Tisztelem, és kicsit nevetnék rajta.

Nem, nem ekkor történt meg a Nagy Egyesülés. A Nagy Egyesülés

azóta sem történt meg. Mindössze egy politikai, nem túl sikeres kalózkció volt. Utána, és előtte valami más volt.

(Bocsánat a Wikipédiáért, de tömörebbül fogalmaz, mint én.)

„Románia 1916. augusztus 27-én lépett be az első világháborúba, miután az antant

Debreceni Székely Társaság

— ilyen is volt!

A vidéki székely társaságok megalakulása és tevékenységük a marosvásárhelyi anyatársaság 1901 augusztusa és 1902 ősze között mintegy félszáz székely társaságot alakított öt szervező körútja során. Nem mindenhol ment könnyen a társaságok megszervezése, mert „mi alapon akarják őket hazafiságra oktatni”, vetették a szervezők szemére a háromszékiek. A lelkesedés a Királyhágón túl is csatlakozást váltott ki: az Aradon, Debrecenben és Karcagon élő székely származásúak és szimpatizánsok székely társaságokat alakítottak. (Korunk 3.évf 2. szám, 2010. február)

Nézzük mit ír **DEBRECEN VÁROS TÖRTÉNETI KRONOLÓGLÁJA:**

1902. június 15.

Megalakult Debrecenben a Székely Egyesület. Elnöknek Pönkösti Ferencet választották

1903. január 6.

A debreceni Székely Társaság "Székely bazar" címmel kiállítást rendezett. A látogatók megvásárolhatták a székely háziipari termékeket.

1909. június 1.

Székely napok Debrecenben. A rendezvényen 111 egyesület, 64 székely társaság, megyék és városok képviselői - összesen ötszázan vettek részt. A megnyitót Deák Lajos elnök tartotta.

1911

Székely Társaságok szövetségének 1911. augusztus 22-i, tordai közgyűlése: „Átmegegyek a Királyhágón. Azon túl Debrecenben, Karcagon, Budapesten, Miskolcon és Kassán vannak szerveink. Máshol nem értették meg. Azért mentünk pedig oda, hogy a magyarság zömében felkeltsük a székelyfaj iránt a szimpátiát és a székelykérés iránt az érdeklődést. Többször, több helyre kellene kimenni, az ügy érdekében agitálni, de erre még eddig sem időnk, sem pénzünk nem volt írva van pedig, hogy néma gyermekeknek anyja sem érti szavát. A Debreceni Székely Társaság három irányban dolgozott. Propagandát csinált a székely házi ipari cikkeknek, a székelyföldi ásványvizeknek és fürdőknek. E célból szervezte a székelyeredetű társadalmat. 36

alapító 251 rendes és 63 pártoló tagja van. A székely fiúk ipari kiképzésére is nagy gondot fordított. Ez idő szerint 51 fiú és 3 árva leány gondozását viszi. Újabb időben a bukovinai csángók is igénybe veszik támogatását. A munka oszloposa a mozgalom lelke Székely Ferenc felmérési felügyelő, ki a székely gyermekekkel szemben apai szeretettel jár el, sorsukat a felszabadulás után, tovább képzésük során is figyelemmel kíséri. A társaság elnöke : Lestyán Adorján kir. tanácsos közjegyző; ügyvezető elnöke: Székely Ferenc felmérési felügyelő."

1934. június 3.

Vasárnap a jól kikerült Tiszántúli Ipari Vásár méreteit erősen felduzzasztotta a Debrecenbe érkező vendégtömeg, amelyet a filléres gyorsok hoztak az ország különböző részeiből. A vásár megtekintésére Debrecenbe érkezett gróf Bethlen István is, akit Szudy Elemér és Pásint Ödön kísértek el. Dél előtt zászlóavatás díszközgyűlést tartott a Székely Társaság. Kovász akarunk lenni - mondotta itt rugonfalvi Kiss István -, vestatúz, amely tisztít, lelkiismeret, amely pillanatnyi nyugtot sem ad! Az első zászlószöveget gróf Bethlen István verte be a következő szavak kíséretében: „Az erdélyi magyar lélek soha nem bizza el magát, ezért soha nem csügged és ezen az úton győzni fog."

Ezután gróf Teleki Pál elnökle alatt megkezdődött az országos székely értekezlet. Az állam fogalmát - mondotta Teleki - úgy határozzák meg a jogtudósok: nép, föld és szervezet. A földet elvehették, de az erdélyi föld, amelyből lettünk, mindnyájunkban tovább él. A nép mi vagyunk: Erdély népe maradtunk ma is. Ha összejövünk, ha szervezetbe lépünk, az államgondolat hordozói vagyunk...

Bethlen István: Ha az alföldi magyarság nem gondoskodik arról, hogy fajtestvéreink kultúrája a határokon túl fenntartható legyen, e nemzet nem történelmi nemzet többé, hanem elmerül a körülötte élő és virágzó győztes szomszédok között

1935

január 6.

A debreceni Székely Társaság városházán tartja közgyűlését. Előadást tart Darkó Jenő egyetemi tanár, a társaság elnöke, kijelenti "...ha Erdély magyarságát sikerül a román erőnek legyűrníe, akkor Debrecen nincs többé biztonságban."

február 10.

A Székely Társaság felolvasó ülésén az

Arany Bikában, Szondy György tart előadást Áprily Lajos a költő és ember címmel.

december 15.

Csüry Bálint egyetemi tanár tart előadást a debreceni Székely Társaságban, A moldvai csángók helyzete címmel.

1940

február 5.

A Székely Egyetemi és Főiskolai Hallgatók táncstje az Arany Bika dísztermében.

március 29.

A Debreceni Székely Társaság tisztújító közgyűlésén dr. R. Kiss István egyetemi tanárt választották elnöknek.

augusztus 18

A visszacsatolandó területekről 5000 erdélyi, ezen belül 2000 tiszta székely érkezett Debrecenbe.

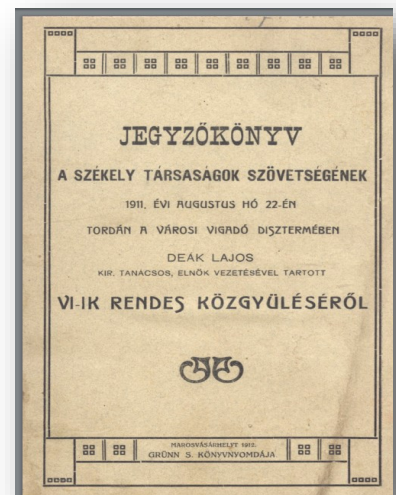
augusztus 31.

A Debrecen című újság írta „Erdély egy része Székelyfölddel, Nagyváradal és Kolozsvárral újra a miénk. 45.000 négyzetkilométer terület 2.370.000 lakossal tér vissza az anyaországához.” Debrecenben az emberek az utcára vonultak és lelkesen ünnepeltek. A debreceni újságok 1940 augusztusától egyre több hírt közölnek az erdélyi részek visszacsatolásáról és az egyre szélesedő háborúról. A debreceni eseményekről szóló hírek lényegesen csökkentek.

szeptember 26.

Debrecen város törvényhatósági bizottsága egyetemi ösztöndíjat alapított három székely sorsú székely fiatalnak.

A debreceni Székely Társaság és a Hargitaváralja jelképes székely község jótékony célú estét rendezett az Arany Bika dísztermében.

„Ki farkas nem akar lenni farkasok között, de a báránynak szerepét is vállalni nem akarja, mit tehet az ?„

A Debreceni Református Kollégium díszterme már sok nagyszerű előadásnak adott helyet és itt volt a soron következő varázslat! A "Reformáció 500. évfordulójához" kapcsolódó rendezvénysorozatban Kocsis István drámája kiemelkedő fontosságú üzeneteket hordoz: méltóságunkat, hitünket minden körülmények között meg kell tartanunk; nincs az a reménytelen helyzet melyből a hitünk segítségével ne tudnánk talpra állani; még, ha törekeny is két kezünk által alkotott világunk, de dolgunkat el kell végeznünk! Az a katartikus élmény, ami átjárta az embert 2017. október 26-án Meister Évi művésznő Árva Bethlen Kata alakítása alatt és után nem minden színházi látogatás alkalmával adatik meg. Csak felsőfokon tud az ember szólni: Bethlen Kata ott volt a teremben, ott volt asszonyi sorsa minden küzdelmével – s mindezek mögött ott a színészi hitelesség, karizma és küldetéstudat. Debrecen! Ezt az előadást minden reformátusnak látnia kell. S látnia kell mindenkinek, aki hisz a kitartásban s abban (s itt József Attilát elő kell hívnom s némileg igazítani megfáradtagnak szóló imádsága első során), *hogy alkotni vagyunk, nem (csupán) dicsérni!*

„Példázza hát az én szerény életem is, hogy az önmagát vállaló ember legyőzhetetlen „

–CSA–

Könyvajánló

„Jókedvű, igazán derűs könyv Molnár Vilmos új, a sánta múzsa ihletésében született elegyes prózai írásokat – elbeszéléseket, tárcanovellákat, fabulákat – tartalmazó kötete, *Az ördög megint Csíkban*. Kötetének egyik legjobb, Molnár Vilmos írásművészetét sűrítőményesen jellemző darabja a *Történet Bolond Lináról és a Vörös Hadseregről, a töltelkes kontyról meg nagyanyámról*. A történet a II. Világháború végén játszódik egy székelyföldi faluban. Az utcabeliek a felszabadítóktól való félelmükben összebújnak az oroszul esetleg beszélő Ignác bá házában, köztük az elbeszélő nagyanyja is, a „nagyanyám”, ez a kreatív, energikus, izgő-mozgó matróna. Az utolsó pillanatban kiderül, hogy Ignác bá nem rejtette el a családi ereklyének számító, amúgy vacak kis csergőórát, pedig tudják, hogy az oroszok fölöttébb érzékenyek a vekkerekre meg a pálinkafélékre. Nagyanyám kiölti a megoldást: fonják be az órát a habókos Lina kontyába, amely aztán a legkritikusabb pillanatban hirtelen csörögni kezd. Az abszurd helyzetben még a martalóc küllemű gyanakvó fölszabadítók is emberként viselkednek...” (részlet Pécsi Györgyi 2014-es, *Kortársban* megjelent ismertetőjéből)

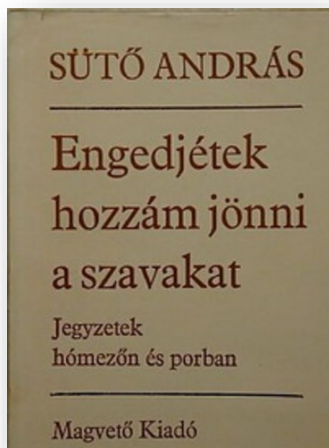

„Amit ő képvisel az erdélyi irodalom piacán, az az, hogy a publicisztika erényeit, azaz a jó publicisztika igazságát irodalmi ruhába bújtatja. Azért fogalmazok így, mert történetében csontig lerágja a húst, verseiből kidobja a régi divatú költői eszközöket, egyenesen beszél, a szemedbe néz. És van őszinte humor, és van népi elköteleződés, és úgy szereti Marosvásárhelyt, hogy el nem feledheti Siménfalvát vagy Bözödöt (Mikest parafrazaálva), és úgy politizál, hogy nem politizál, de láthatóvá teszi, hogy fáj az ostobaság, a szegénység, a kiszolgáltatottság. ... Szatirikus-humora Sziveri Jánosra emlékeztet, vele teszi rokonná. Nem ágál verstani tudományával, sok helyütt nyoma sincs, de sok helyütt rábukkansz akaratlan. Nem is firtatom. Nem az a fontos számára, hogy a tanult kollégák kritikája hol szűrje szíven azért, mert műfajilag nehezen kanonizálható (a prózakötet) és verstanilag a verseskötet.” (részlet Albert-Lőrincz Márton 2014-es, a marosvásárhelyi népújságban megjelent ismertetőjéből)

„Székelyföld semmiben nem más, mint Magyarország. Két apróság, amiben eltérés van. Ez pedig a tér és az idő. Minden sajátos, egyedi vonása e kettőből fakad. Ez vonzza a magyarokat Székelyföldre, s az ebből eredő benyomást, vonzalmat vetítik rá magára a székely népre. Ez a másként működő tér, másként ketyegő óra itt a szabadság, de mindenképp, a szabadabb élet illúzióját ébreszti bennük. A XXI. század elején Csaba királyfi népe számára a józanul föltett kérdés úgy szól, hogy ezer esztendő után tud-e a székelység úgy sáfárkodni egyedi, különleges adottságaival és képességeivel, hogy mint nép, mint közösség túlélje a következő száz évet? Van-e megoldás a székely kérdésre?”

Kérdések és állítások, sokszor jön, hogy sarokba hajtsa az ember ezt a könyvet – valami miatt mégis végig kell olvasnia. Érdemes legalább kérdeznünk egymástól, magunktól még ha a kategorikus kijelentésekkel vigyázni is kell, kellene...

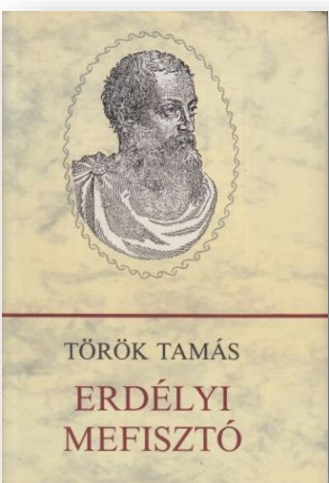

„A papok megállapították, hogy Máriapócson a Madonna valóban könnyezett. Akkor hozták el Bécsbe. Nem tudom, az igazságot miként hámozták ki. Nagy Imre bácsi Zsögödön festett egyszer egy pisztrángos patakot, azután kiment a méheit megnézni, hogy rajzának-e. Visszament a műterembe, vízben úszott az ecset, paletta. No nézzétek, kiöntött a pisztrángos patakom!”

Sütő kitűnő könyve 1977-ben jelent meg.

„Marad egyetlen reménységnek, menedéknek az anyanyelv, mely mint mag hó alatt őrizheti a jövőt „jókedvű nemzedékeknek, ha lesznek ilyenek” (Halljátok-e a dalt). Erős a kétely, de átparázslík rajta a „mégis” megváltó reménysége, az „énekelni fogunk egyszer” önbiztató ígéje. Honnan az erős kétely ebben a költészetben? Ebben a világban? A jelenkori és történelmi tények vizsgálatából. Király László költői személyisége rendkívül érzékeny a pusztulásra, a megalázásra, a személyiség autonómiájának a megsértésére” – írta Görömbei András, az erdélyi magyar irodalom nagy tudósa, 1978-as kötet-ismertetőjében

A három részre szakadt Magyarország harmadik részében, az erdélyi fejedelemségben, amelyet eleinte hivatalosan „az önálló Magyarországnak” neveztek, és csak később tértek át a megmásíthatatlan megnevezésre: „Erdély”, 1563-ban megjelent az első fejedelem új udvari orvosa, a sok vihart megélt laikus teológus és tekintélyes természettudós, az olasz Giorgio Biandrata. A római és a spanyol inkvizíció rémuralmának idején a Krisztus-gondolkodású kereszténység visszaállításának eszméjét hozza magával és egy erről szóló könyvet, amelyet a Genfben mártírhalált halt spanyol orvos, Miguel Severto írt. A könyvet az akkor „szentjeles” (kálvinista) papnak, Dávid Ferencnek adja át, hogy ezzel kezdetét vegye az inkvizíciós dogmatizmussal szemben most már semmiféle megalkuvást nem ismerő új egyház, az egyistenhívő keresztény egyház megalapítása. A forradalmi gondolatot forradalmi cselekvés követi, amely népfölemeléssel és túlkapásokkal három éven át határozza meg a fejedelemség életét. Eszméjének halált megvető emberiségét tekintve világforradalom volt ez, az egyetlen magyar földön sarjadt világforradalom, hatásának az állam nem tudott ellenállni, maga az állam is forradalmárnak állt, három gyönyörűsége évre dogmatizmus- és vérontással-államalakulat jött létre Erdélyben. Aztán úgy történt, ahogy magára hagyott országokban és nemzetekkel történni szokott: az emberiség-vendégjátékot megbuktatták, az eszmehordozók sorsa a szokásos megvásároltatás vagy egymás által való fölfaladás lett, mert idő volt rá, szép ráérősen, de vajon miért mégsem végérvényesen? (Moly.hu)

A székelyek akaratából

Ma, október 29-én, Székelyföld Autonómiájának Napján összegyűlt székelyek, ismételten kinyilvánítjuk akaratunkat Székelyföld területi autonómiája iránt. Meggyőződve a párbeszéd szükségességéről és elégedetlenül a román kormány párbeszédet elutasító magatartása miatt, megerősítjük ragaszkodásunkat a nyolc székely széket és 149 önkormányzatot magába foglaló Székelyföld határaihoz, amelyet a helyi közösségek népszavazása tesz majd véglegessé.

Európában megmozdult a föld. Egyre több régió, vagy önálló állammal nem rendelkező közösség, fejezi ki az önrendelkezés iránti akaratát. Legyen szó akár függetlenségről, akár államon belüli önrendelkezéstről, a nemzetközi közösségnek felül kell vizsgálnia az önrendelkezési jog merev és elavult értelmezését, amely szerint ez a jog kizárólag csak az államok népességét illeti meg.

Igényeljük Székelyföld területi autonómiáját úgy, ahogy azt a Székely Nemzeti Tanács által elfogadott Autonómia Statútum megfogalmazta, és amelynek megfelelően:

„A régió lakosságának autonómiája azt jelenti, hogy a történelmi szülőföldjén levő többségi kollektivitás joga és tényleges képessége saját felelősségére és az illető népesség érdekében átvenni a közérdekű problémák jelentős részének megoldását, a szubszidiaritás elvének megfelelően, és amely az állam és a kollektivitás között elhelyezkedő választott testülettel rendelkezik, az öngazgatás hatásköreit gyakorolja, illetve államhatósági jogosítványokkal is bír.”

Autonómiát Székelyföldnek, szabadságot a Székely Népeknek!

A Székelyföld Autonómiájának Napján összegyűlt közösségek nevében:

Izsák Balázs
A Székely Nemzeti Tanács elnöke

Székelyföld, 2017. október 29.

“Ha mi magunkat székelyeknek mondjuk – vagy valaki csak így emleget minket – ezzel csak arra az erkölcsi, nemzeti és népi jelentésre teszünk külön hangsúlyt, amelyet nekünk ez a szent név jelent: Magyar.”

17 nap Erdélyben a Virrantó Játszóbusszal

4 ember, 6 kerék, 17 nap, 20 város, 75 foglalkozás, 1500 gyerek, 2100 km. Íme számokban összefoglalva a Virrantó eddigi leghosszabb útja, 17 napos erdélyi küldetése Szinérváraljától Déváiig. De mi is az a Virrantó Játszóbusz?

Ferkó Zoltán budapesti tanárember Magyarországon és a térségben újszerű kezdeményezése, a közép-kelet-európai régió első és egyetlen integrált mobil kulturális és szabadidős intézménye. A játszóbusz idén Villányi Andreával kiegészült csapata magyar nyelvű kreatív, készségfejlesztő és ismeretterjesztő, tudásbővítő foglalkozásokat tart 3-14 éves gyerekek részére.

Szinérváralja

A csapat küldetése, hogy a gyerekeknek lehetőséget biztosítson a kreatív játékokra és a szabadidő színvonalas eltöltésére. A megszokott keretek közül kilépve ötvözi a Nyugaton nagy múltra visszatekintő mo-

Koltó

bil iskolák és a szintén régóta sikerrel működő mozgó játszóházak tevékenységét. Játékos formában segíti a gyerekeket készségeik, képességeik fejlesztésében. A külhonban, határon túl mindezt természetesen magyarul.

Máramaros

A Virrantónak kezdetben, két évvel ezelőtt egy egytengelyes, 4,7 m „hosszú” Adria lakókocsi adott otthont, így inkább játszó mobilnak volt nevezhető. A mozgó magyar játszóházra és mobil iskolára való igény láttán előbb egy két-tengelyes lakókocsivá, majd egy átalakított 50 fős Volvo turistabusszá nőtte ki magát a Virrantó. A csapat az elmúlt két hétben ezzel járt Erdélyben is.

Az utat Máramaros megyében, Szinérváralján kezdték. Ezután következett Avasúváros,, Vámfalu, Monó, Szamosardó, Magyarberkesz. Koltó, Kapnikbánya, Felsőbánya, Magyarláros, Domokos, majd egy pihenőnap után Máramarossziget és Hosszúmező. A kimerítő első hét után a csapat Szilágy megyében, Kalotaszeg egyik falujában, Zsobokon tartotta meg programját. Farkas Márton ősvirrantós népdal- és néptánc tánárt a Nagyszeben melletti Vízaknán váltotta a fedél-

zeten az alapító, Ferkó Zoltán. A következő állomás a Brassó közeli Apáca volt, majd következtek az egykori Szászföld települései, Kóhalom és Lemnek. A 17 napos út lezárásaként két napot Déván töltött a Virrantó.

A 2100 km-es út során elfogyasztottak 630 liter gázolajat, felkerestek 20 szórvány magyar helyszínt, megtartottak 75 foglalkozást. Összesen kb. 1500 gyerek gyarapította ismereteit és fejlesztette szociális készségeit a Virrantó Játszóbuszban, természetesen magyarul. Az útról készült képeket és videókat megtekinthetik a Virrantó Facebook oldalán:

www.facebook.com/virrantof/

Ha meghívnának bennünket, csatlakozni szeretnénk, vagy támogatnák tevékenységünket, a szükséges adatokat a Virrantó honlapján találják:

<http://virrantof.com/tamogatas>.

Elérhetőség:

Villányi Andrea
+36 20 320 2881

és Ferkó Zoltán
+36 70 771 9767

virrantof@gmail.com

Pap Gy. László: Szülőföld

Kedves testvéreim, szeretett Atyámfiai!

Saját elhatározásomból engedelmeskedem egy régebbi „erőszaknak”, s beszélek arról a témáról, melyről sokat és mélyen hallgattam. Hogy mi e titkolózásnak oka? Többféle. Három vetületét mesélem el röviden. Az egyik szorosan összekapcsolódik azzal a ténnyel, hogy már lelkészi pályafutásom második évében áthelyezést kaptam az Aranyos mentére, ami azt jelentette, hogy hátam mögött hagytam szülőföldemet, székely unitárius népével együtt. Bágyoni híveimnek nem beszélhettem szívszorongva arról a földről, melyet értük hagytam magam mögött. 1998-ban készült utam Nagyvárad felé, amikor több földivel is találkoztam a lelkészi lakásban, melyet szívvel-lélekkel alakítottak az új papnak, nekem. Akkor kérdezett meg egy néhai testvérünk, hogy hová valósi vagyok. Ezt szerényen elhallgattam, amit ő gyávaságnak minősített. Igaza volt neki is. Végül pedig van egy harmadik magyarázata is eddigi hallgatásomnak. Az ugyanis, hogy ma már árulkodó emlékeim vannak csupán egy faluról, ahol születtem, nevelkedtem, s hosszú éveken át haza jártam. Akik vártak egykor, itt vannak a közelemben, s ha elmúlnak, talán még néhány lélek-kapu is bezárul előttem Szentábrahám határában.

Bocsássátok meg nekem mára tartogatott érzékenységemet, s hogy Rúthhoz hasonlítom magam. A lehető legrövidebb utat választottam ahhoz, hogy alátámasszam, megerősítsem szülőföldről fogalmazott gondolataimat. A könnyek – ha vannak – hadd hulljanak. Egy sem fog kárba veszni. Nem árt meg a Nyikó, a Gagy, a Küküllő, a Homoródok vidékének, ha esik érte valahol néhány könnycsepp, mert nem csak én vagyok egyfajta Ruth, ki elhagytam apát, anyát, szülőföld-

Elbeszéltek nekem - válaszolta Boász -, mi mindent tettél anyósodért férjed halála után: elhagytad apádat, anyádat, szülőföldedet és eljöttél egy néphez, amelyet azelőtt soha nem ismertél, sem tegnap, sem tegnapelőtt. Rut 2,11

det, egy ismeretlen népért, hanem többnyire ti is ugyanezt tettétek, Testvéreim. Évekkel ezelőtt követétek el a hasonló lépést, s elmondom nektek, hogy én csak értetek, utánatok jöttem ide. S ha valaki azzal bántana, hogy szülőföld tagadóvá lettetek, vagy lettem, akkor ti vagytok a bizonyítékom rá, hogy nincs igaza, mert értetek jöttem. Ma már úgy gondolkodom, hogy nem számít egy határ, ha utána kell mennem egy Székelyföldinek. Az íróval vallom: „Mindenfelé keressük a magyar nemzetet; kinn Ázsiában, fenn a Jeges-tengernél, hátul az őshistóriában, magasan a fényes rangúaknál, csak ott nem keressük, ahol van: körülöttünk és a mai napon. (Jókai Mór).

/.../
**Mehetek, én a föld bármely szegletére,
Messze tartományok idegen helyére,
Nagy tengerek, bércek zárhatják el tőlem,
Az én kis falumat, az én szülőföldem:
Mégis minden ponton
Mindig hallom, mikor harangoznak otthon.
(Jakab Ödön: A mi harangjaink)**

Csakugyan fontos a föld, ahol születünk, ahová mindig visszavágynak sokan közülünk, ahol elődeink sírjai domborulnak, de nekem soha nem volt annyira fontos, hogy ennek emlegetésével keserítsek. Nem azért jöttem utánatok,

akik elhagytátok a szülőföldet, hogy erre emlékeztesselek, hanem azért, hogy idehozzam nyelvemben, gondolkodásában, érzés- és hitvilágában a Székelyföldet. Rátok nézek, s mindannyiszor magamat látom bennetek. Tudom, hogy honnan származtok, s hallok a harangjaink szavát. Hangosan kong a szívünk.

A tegnap volt, amikor megismertem ezt a gyülekezetet. Soha nem akartam senki „bőre alá”, vagy „zsebébe” bújni. Jöttem papként, szolgaként, ki reméltem bérem, ha leszáll az est, vagy ünnepi ruhába öltözik a késő ősz. Megtaláltalak titeket, de időközönként elveszítettem saját magam. Talán a vágy miatt, melyet ügyetlenül titokban tartottam, de ami mégis csak néha visszaüzeni kívánt oda, ahonnan eljöttem. Felnőtté értek gyermekkorom emlékei, s igen sokszor megáradt patakká duzzadt bennem a szívfacsaró érzés. Nem merem sokszor behunyni szemem, mert azonnal magam előtt láttam azokat,

*Kik kétmarokra-fogva a gereblyét,
A kipattant tavasz hitével
Halmokba húzzák
Napjaink örömeit. -
Így szépiülnek, Szülőföldem
Harapásnyi völgyeid!
(Vajda Ferenc)*

*S ha álmodni merem, nyomban
Apróra morzsolódott,
Lüktető rögeidre
Ráfonom bütyöknélküli ujjam,
S a messzibe kiáltva
Keresem egykori önmagam,
Ki a gyepes ösvényekről
Friss széna-illattal szaladt
A fekete hajú város csípős zajába.*

*Most bámulom:
Több ezer, közös holdad,
S lesem a percekét,
Mikor tegnapi, mai és holnap
Életemért*

Napot forraszthatok puha homlo-
kodra.

(Vajda Ferenc)

„Kerestem az utat, sirattam a tá-
jat, a patakot, a poros utcát, a ná-
dast, a cserszagú erdőt, mindent,
de nem találtam kibúvót, és nem
vettem észre, hogy közben - megta-
láltam a Hazámat.”

(Fekete István).

Bármilyen furcsán is hangzik,
de csakugyan megtaláltam. Meg,
mert régóta megtanultam, hogy én
nem gondolkodhatom földhöz kö-

„Nem szabad idegenként vissza-
térnünk oda, ahol valamikor ott-
hon voltunk.” Ez rendben lenne,
ha időnként ne néznének idegen-
nek az itteni-otthoni emberek. Ha
ne taszítanának el maguktól. Ha ne
vágynánk időnként arra, hogy
meghasadjon a föld, a szülőföld,
de most mindjárt, és elnyeljen
örökre.

Köszönöm engem figyelmeztető
atyámfianak, hogy időnként kell
szólnom a szülőföldről. Őszintén.
Ne válaszoljon, ne írjon levelet, ne
mocskoljon hátam mögött, de
szálljon magába, s kérdezze meg

azt. Vándormadár rajként indult
Óperenciás tengeren túlra, a Kár-
pátok üveghegyén innen és túlra
foszlányos vagy sűrű rajban ki-
vándorló csoportja a szabadabb
élet, a jobb sors felé. A mai élet
demográfiai robbanásának messze
esett szilánkjai, mi is tudjuk azt,
hogy mit jelent úton lenni, otthon-
ról eltávozni. Annyit jelent, mint
egy kicsit meghalni. Megsüketül
bennünk a szülőfalu harangja,
puszta kaszálóvá válik az otthoni
temető; merevvé bénul a rokon, a
rég, baráti kézfogás; megritkul a
baráti mosoly. Meggyérül a mo-
solygó, muskátlis ablak a szülőfa-
luban és megszaporodik a beszege-
zett ajtójú-ablakú, morózus, gaz-
dáját vesztett ház. Nagyothallóvá
válik a szülőföld, az anyanyelv,
megrokskad a látóhatárt záró, ud-
varunkról az égnek rugaszkodó, az
otthon bölcsőjét jelképező hegy.”

(Simén Domokos)

Végül pedig Majthényi Flóra
versszakával zárom beszédemet:

„Ez a föld, mely drága nekünk,
Melyet legjobban szeretünk,
Ahová, bármerre járunk,
Mindig vissza-
visszavágyunk: /.../”

Tisztán és sérthetetlenül
éljen bennünk továbbra is a szülő-
föld képe! Ámen.

Szentábrahám

tötten. Ha azt tenném, akkor leg-
többször szitkozódhatnék, károm-
kodhatnék, hogy hol születtem és
miért. De, mert születésemnek cél-
ja volt, mint, hogy az van jelen éle-
temnek is, s ennek a beszédnek is,
így megváltozott a szemlélet, s a
föld helyébe bő 33 éve az embert
helyeztem, téged állítottalak, test-
vérem. Amikor kezet fogsz velem,
akkor úgy érzem, hogy ismét kitá-
rult előttem a szülőföld, s amikor
elköszönsz a reménnyel válok el
tőled, hogy hamarosan találko-
zunk. Amikor ritkán megölelsz,
úgy érzem, hogy a szülőföld szorí-
tott magához, s olyan fájdalmas,
olyan nyugtató ez az ölelés, mint
amikor örökre magába fogad az ősi
rög.

Azt mondja Wass Albert, hogy

önmagától, hogy ő miért jött el, és
miért ölel meg közülünk valakit
olyan ritkán? Miért kongat vészha-
rangot, vagy más szívébe miért
küldözget harangszót, ha benne
mélyen elnémultak, háborúban
elpusztult ágyúba olvadtak év-
századok székely-magyar harang-
jainak szava? Ne mások szívének
csendes harangszavát kongassa
félre, hanem sajátját igazítsa jelen
kor szülőföld, haza határaihoz.

Még egy összegező gondolat
úgy általában rólunk, de egy néhai
lelkész szavaival ecsetelve:

„Ha valaki tudja azt, hogy mit
jelent úton lenni, utasnak lenni,
akkor a székely bizonytal tudta

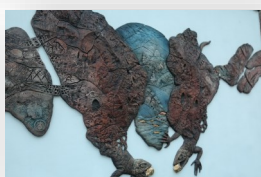
Selmecebányán jártunk

A Felvidék (is) gyönyörű

Csontváry Kosztka Tivadar: Selmecebánya látképe (1902)

Az egykori Magyar Királyság egyik legjelentősebb bányavárosa. Virágkorát a 15. századtól a 18. századig élte. A világon először itt alkalmazták puskaport a bányászatban (1627-ben). 1762. október 22-én kelt Systema nevű leiratában Mária Terézia megerősítette az udvari kamara döntését, így itt jött létre 1770-re a világ első bányászati akadémiaja, melynek elődje az 1735-ben alapított Felsőfokú Bányatisztképző Intézet volt. Selmecebányán keletkezett a híres bányászhimnusz, amely az egykori Magyarországon mindenütt elterjedt a magyar bányászok között. Történelmi belvárosát 1950-ben nyilvánították védetté, azonban felújítás hiányában az 1970-es évekre az épületek borzalmas állapotba kerültek. A komplex rekonstrukció végül 1979-ben indult meg. A műemléki városközpontot és a környék ipartörténeti értékeit az UNESCO a világörökség részévé nyilvánította 1993. december 11-én. (forrás: wikipédia)

A város alapítását illetően több legenda is létezik. A legismertebb szerint a város mellett található ezüst- és aranylelőhelyeket két gyíknak köszönhetően találta meg egy Sebenitz nevű pásztor, az Óhegy lábánál. Az eredeti legenda gyíkjai helyett újabban - a diákok szalamander-menetének nevéből - tévesen szalamandrákat emlegetnek. (forrás: wikipédia)

tíz nappal korábban neki ígérte a Tisza vonaláig tartó területet. Az osztrák-magyar és német csapatok azonban hamarosan kiverték a román sereget Erdélyből, és a kormány Moldvába volt kénytelen menekülni miután Bukarest elesett. A románok végül különbékét kértek, ám a világháború végén ismét hadat üzentek. A Román Királyság a trianoni békeszerződésben megkapta Erdélyt és Partiumot, valamint nem sokára megszerezte Besszarábiát és Bukovinát is. Az ország ezután a kisantant egyik alapító tagja lett.”

Ma már mindegy. Megtanultunk együtt élni. Az ember megtanulja a fejfájást, a fogfájást. A románokkal nincsen baj. Tényleg nincs. Erdélyt nehezen tudnám elképzelni nélkülik. Vagy egyáltalán nem.

A román állam hatalmi arroganciájával van baj. Hogy úgy viselkedik, mint a felfuvalkodott hódító, és aki száz év után is félve néz a háta mögé, mert hát Istenem, tudja, lop-tam valamit, hátha jön utánam a gazda. És ilyenkor berzenkedik, tollászkodik, felfújja magát.

Pedig milyen szépen lehet élni békében. Fiúk, drága román barátaim: milyen jól tudunk mi néha együtt inni, beszélgetni... Sosem az emberekkel van baj. Valami frusztrált regáti (ókirálysági: na jó, ebben az esetben a régiség is kb. 150 év) mentalitás, betelepített lumpenek uszítanak egymásnak.

Lassan szinte szeretjük egymást. Végül is, együtt élünk egy jó ideje. Csak éppen szeretetre kötelezni nem lehet senkit, és ezt ne is várja el sen-

ki, hogy mi, erdélyi magyarok, tap-soljunk annak, hogy anno, egy történelmi baleset folytán megütötte a román királyság a hatos lottót.

Szóval, ünnep. Nézzük a történelmet: (Már ismét a Wiki.)

„1916. augusztus 27-én este kilenc órakor került sor a román hadüzenetre az Osztrák–Magyar Monarchia ellen. A román hadsereg katonái még egy fél órával a hivatalos hadüzenet előtt támadást indítottak a magyar határőrök ellen, könnyedén legyőzve a gyanútlan katonákat. Mintegy félmillió román katona kezdte meg Erdély megszállását, ám az előrenyomulás mértéke sehol sem haladta meg a 70 km-t, és a támadás hamar kifulladt. A német és osztrák–magyar csapatok október végére ismét saját határainkon belülre szorították a román sereget.

A románok ellen indított offenzíva igen gyorsan haladt és 1916 decemberére a központi hatalmak elfoglalták Bukarestet is. Románia területének mintegy háromnegyede került német megszállás alá. Bár a központi hatalmak több támadást is indítottak, az oroszok által támogatott románok stabilan megvetették lábukat Moldvában. Ez az állapot csak akkor változott, amikor Oroszország az 1917-es oroszországi bolsevik forradalom hatására előbb fegyverszünetet kért, majd megkötötte a breszt-litovszki békét. A románok számára világossá vált, hogy a harcot nem folytathatják, ezért békét kértek.

A bukaresti békében több területi veszteség is érte Romániát: 5,6 ezer km² Kárpátok menti gyéren lakott területet és egész Dobruzsát át kellett adnia a Monarchiának, illetve Bulgáriának. Azonban a béke hatására gyarapodott is, ugyanis hallgatólagosan elismerték Románia egyesülését Besszarábiával. Ezen kívül Románia hatálytalanította korábbi titkos szerződését az antanttal, és vállalta, hogy a Vörös Hadsereggel harcoló egységeit kivéve leszereli a hadseregét, a gyakorlatban azonban ezt nem hajtották végre. Ezen kívül több gazdasági hát-

rány is érte volna a béke alapján az országot, ugyanis a teljes kőolajtermelés német kézbe került volna. Románia ezen kívül lemondott minden további Magyarország és Bulgária elleni területi követelésről. A békét azonban soha nem iktatták be a román törvények közé, és miután a Németország letette a fegyvert az antant előtt 1918. november 11-én, érvénytelenül nyilvánítták.”

De a történelem olyan, amilyen, perverz. Ma Erdély Románia része, noha mostohagyermek, és úgy, ahogy van, eltartja a „kiflit”, és senki nem akar szecessziót, van elég külső kihívás.

De legalább arra ne szólítsanak fel, hogy megünnepeljük ezt a nem létező százéves egyesülést. Ami sem nekünk, sem nekik nem volt az. Ez csak hordószónokok és szélfúttá politikusok szlogenje. Nem volt ilyen.

Nyugati, igen, nyugati, és keleti, igen keleti politikusok döntöttek el, hogy a Monarchiát szét kell verni. Románia éppen jókor, jó helyen volt. Megkapta Erdélyt.

Hát, egészségére. De tényleg, egészségére. Noha akkora falatot kapott, azóta sem tudta, és nem is fogja megemészteni. Gyomorrontása van tőle, ettől ideges, ingerült.

Erdély pedig, magyarokkal, románokkal, a nem létező százszokkal, cigányokkal, jól megvan. Átsuhan a történelem fölött. Volt százötven év török is, jól megvoltunk. Talán még jobban mint most.

Amúgy kellemes ünnepet. Lobogjon sok-sok román zászló az erdélyi magyar falvakban, felvonulhat a Vaszgárda utódja, jókat nevetünk rajta.

Jut eszembe: 1121 éve vagyunk itthon. Igen, mi magyarok. És van még időnk, türelmünk, szeretetünk. Boldog évfordulót. La mulți ani!

ERDÉLY

ISMERETTERJESZTŐ, ISMERETBŐVÍTŐ TÁRSASJÁTÉK

Hosszú gondolkodás és több, mint féleves munka eredménye a játék, mely során a játékosok bebarangolják Erdélyt miközben próbára teszik, mélyítik tudásukat, valamint új ismereteket szereznek. A játékban a bátorságnak, a stratégiának és a szerencsének is fontos szerep jut. Irodalom, művelődés, földrajz, helyismeret, történelem, építészet, sport, gasztronómia, szokások - egy izgalmas, csodákkal teli világ megannyi érdekessége. Aki ismeri, járja Erdélyt annak különösen nagy élményt jelenthet a látottak, hallottak játékos formában való "megjelenése".

Megrendelés: erdelytarsasjatek@gmail.com

TISZTÁS FOLYÓIRAT ^{EJKE, 2011}

Kiadja: EJKE (4032 Debrecen, Vezér utca 23. IV/10.)

Szerkeszti: Csíki András

Lektorálja: Pap Gy. László

Írd meg a képen látható történelmi személy nevét a társasjáték rendelésekor és 20% kedvezményt kapsz! Érvényes: 2018.03.01-ig.